

Kontaktuppgifter:

E-post: malin.skog@pelagic.se

Telefon: 0731-508708

Datum: 2025-02-27

Mottagare: Länsstyrelsen Västra Götaland

Ärendenr.: 500-4311-2024

Yttrande om tillstånd för vindkraftsparken Västvind

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Bottenhavet, Bottenviken, Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och Atlanten. Vi har medlemmar med fartyg från 5 till över 60 meter som fiskar med pelagisk trål, not, krok och garn. Våra medlemmar står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen i Sverige. Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter i detta samråd.

Regeringen har uppdragit åt Länsstyrelsen i Västra Götalands län att bereda tillståndsansökan för den havsbaserade vindkraftsparken Västvind som West Wind Offshore AB ansöker om. Ansökan avser ett tillstånd enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon. LST remitterar nu ansökan för synpunkter och ställningstagande (tillstyrkande/avstyrkande) till ansökan i dess helhet. SPF har fokuserat på beskrivningar av fisk och yrkesfiske samt påverkan på dessa och havsmiljön i stort av den planerade etableringen i det omfattande underlag som skickats ut. SPF ger även synpunkter på villkor för ett eventuellt tillstånd.

SPF:s synpunkter och bedömning av aktuellt område

SPF anser att området för den planerade vindkraftsparken är synnerligen olämpligt för vindkraftetablering och anser att **ansökan i sin helhet ska avslås**. SPF anser vidare att det finns allvarliga brister i underlaget till ansökan vad gäller både beskrivningen av yrkesfisket och möjlig påverkan på fiskbestånden. Underlaget medger därför inte en korrekt analys av parkens påverkan på vare sig ekosystemet eller yrkesfisket.

Generella synpunkter

SPF är positiva till hållbar energiproduktion, men inte till havsbaserad vindkraft när den placeras på våra fiskeplatser och där fisken reproducerar sig eller har en större del av sin livscykel. Pelagiskt fiske kan inte ske inom en vindkraftspark och vindkraften konkurrerar därför med fisket om ytan i havet, och kan ha en negativ inverkan på havsmiljön inklusive fiskbestånd. SPF anser att alltför mycket kunskap fortfarande saknas när det

gäller vilken inverkan en etablering av vindkraftparker får på den marina miljön, i första hand olika fiskarter.

SPF anser att vindkraft endast ska etableras till havs där det tydligt kan visas att det inte får negativa konsekvenser för miljön, inklusive fiskpopulationerna, samt där det inte föreligger några konflikter med befintlig verksamhet på havet så som yrkesfisket (eller andra intressen).

SPF ser med oro på det stora antalet befintliga och planerade vindkraftsetableringar i våra omgivande vatten och den kumulativa inverkan dessa kan få på miljön och fiskbestånden. Vi anser också att Länsstyrelsen och Regeringen måste ta hänsyn till kumulativa effekter av denna park tillsammans med andra planerade parker i Skagerrak och Kattegatt på yrkesfisket och dess möjligheter till tillträde till fiskeområden.

Beskrivning av och påverkan på yrkesfisket

Underlaget i ansökan som beskriver yrkesfisket och konsekvenser för yrkesfisket är synnerligen undermåligt och rent missvisande, vilket leder till att man kommer fram till helt fel slutsatser. Dessa är allvarliga brister och utan denna information saknas möjligheten att fullt ut bedöma hur fisket av svenska och danska fiskefartyg i och runt det planerade parkområdet påverkas. SPF anser att LST Västra Götaland inte kan bilda sig en rimlig och rättvisande uppfattning om den omfattande påverkan på yrkesfisket av parken Västvind utifrån det underlag som nu ingår i ansökan.

Fiskemönster

Ett stort problem med underlaget är att man ser fiskets bedrivande som punkter snarare än sammanhängande geografiska mönster (faktiska trålspar). Fångsterna anges exempelvis som andel av fångsten i en ICES-ruta alternativt 1-km rutor, vilket alltså blir missvisande.

Det är viktigt att förstå att punkterna i varje tråldrag, från start till slut, hör samman. Bryter man tråldraget rent geografiskt kommer inte endast den del av tråldraget som faller inom det planerade vindkraftområdet försvinna, utan hela tråldraget, och därmed hela värdet för detta. Tråldraget har alltså endast ett värde när det är obrutet. I undantagsfall kan delar av tråldraget, om en stor och sammanhängande del av detta finns utanför energiområdet, fortfarande genomföras på ett sätt som är ekonomiskt försvarbart, men i många fall är tråldragets värde helt förknippat med att det är obrutet och inte behöver kortas av. Detta gör att alla uppskattningar av fiskeansträngning, volymer och värden i underlaget är felaktiga och grovt underskattar omfattningen av det yrkesfiske som berörs.

Metoden som nu används ger ingen rättvisande och verklig bild av fiskets geografiska bedrivande. SPF anser att trålmönster måste visas i form av streck som visar varje enskilt tråldrag. Punkterna som nu används säger ingenting om hur fisket faktiskt bedrivs och vilken påverkan parken kan få på fiskemönstren. Påverkan på yrkesfisket underskattas därmed grovt. Det planerade parkområdet bryter trålmönster och påverkar därmed fisket i ett större område även utanför den planerade parken. Denna påverkan på yrkesfisket fångas inte upp och beskrivs inte på ett korrekt sätt då metoden som valts för att åskådliggöra yrkesfisket i ansökan är bristfällig.

Missvisande referensperiod

För det pelagiska fisket använder man en alltför kort referensperiod i beskrivningen av fiskets geografiska bedrivande (trålspar) men även i analysen av ekonomiska konsekvenser för yrkesfisket, vilket gör att dessa blir helt missvisande. Perioden som används i båda dessa fall är endast åren 2019-2022. Sedan 2019 har dock i stort sett hela det svenska pelagiska fisket efter sill och skarpsill varit utflyttat från Skagerrak och Kattegatt till Nordsjön som en säkerhetsåtgärd för att undvika bifångster av det svaga beståndet av Västlig Östersjösill när denna passerar på sin vandring upp genom dessa områden till Nordsjön. Den valda tidsperioden är med andra ord inte representativ sett till det historiska fisket av sill och skarpsill, utan skulle behöva vara betydligt längre, minst 15 år. Slutsatsen att det inte sker något svenskt pelagiskt fiske i eller i närheten av området är alltså baserad på missvisande data. Dessutom visas inte exakta trålspar för det pelagiska fisket utan endast raka linjer från start till stopposition och man kan därför utifrån underlaget inte bilda sig en uppfattning om hur det pelagiska fisket faktiskt bedrivs i området.

Vidare är tidsperioden generellt i minsta laget för att se naturliga förändringar i fiskförekomst, kvoter, fiskeregleringar mm. som sker över tid, samt med beaktande av den långa tid som en eventuell vindkraftpark kommer vara i drift. Baserat på detta anser SPF att LST Västra Götaland måste kräva in ett betydligt mer komplett underlag från bolaget i denna fråga.

Konsekvenser för yrkesfisket

För att bedöma konsekvenser för yrkesfisket behöver man först och främst känna till att olika typer av fiske har olika förutsättningar att fiska i en vindkraftpark. För pelagiskt fiske vet vi av erfarenhet från alla tidigare vindkraftparker som anlagts i Nordsjön, Västerhavet och Östersjön att etablering av vindkraft till havs helt omöjliggör vårt fiske inom vindkraftparkens område. Pelagiskt fiske med trål och not är en utrymmeskrävande verksamhet som inte kan samexistera med marina vindkraftverk. En vindkraftpark är därför för våra medlemmar att se som ett helt stängt område där fiske över huvud taget inte kan bedrivs. Andra typer av fiske kan ha andra förutsättningar att bedrivs inom parken. Men med flytande fundament kan man utesluta i stort sett alla former av yrkesfiske på grund av den stora säkerhetsrisken i form av risk för insnärjning.

I underlaget anges att det som i första hand påverkar om fiske kan bedrivas i vindkraftparken är avstånd mellan turbinerna. Detta stämmer inte. För att ett pelagiskt fiske rent teoretiskt skulle kunna bedrivas krävs det också att det finns fisk i parken som väljer att ansamla sig exakt mitt emellan vindkraftturbinerna för att den ska vara fiskbar.

Det är också viktigt att förstå att parken inte endast omöjliggör det fiske som sker direkt inom parkens område, utan även en stor del av det fiske som bedrivs runtom parken, då parken effektivt skär av trålmönstren mitt i och därmed omintetgör hela tråldrag, vilket också beskrivs ovan. Detta innebär också att värdet av det förlorade fiske som parken innebär kommer vara betydligt större än det som endast kan hänföras direkt till parkområdet.

Riksintresse för yrkesfisket

Nästan hela det föreslagna området är utpekade som Riksintresse för yrkesfiske, vilket enligt 3 kap 5§ Miljöbalken ”så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande”. Utifrån den missvisande underlaget och felaktiga slutsatser om konsekvenser för yrkesfisket menar bolaget lika felaktigt att parken inte kommer få någon nämnvärd påverkan på yrkesfisket inom riksintresseområdet. Som vi visat ovan är detta en felaktig slutsats, och en vindkraftpark inte bara försvårar det pelagiska fiskets bedrivande, utan omöjliggör det helt. SPF anser att det utifrån områdets riksintressestatus är helt uteslutet att en vindkraftpark som omöjliggör fisket kan anläggas på platsen.

Det pelagiska fisket efter sill och skarpsill för konsumtion som sker i Skagerrak bedrivs inte enbart inom utpekade riksintresseområden utan är till sin natur dynamiskt och följer fiskens vandringar som ser olika ut från år till år. Fisket är därför i stort behov av att kunna förflytta sig dit fisken ansamlar sig. Fångsten levereras som råvara till både svensk och dansk fiskindustri där den används för bland annat sillinläggningar och ansjovistillverkning.

Påverkan på kommersiellt viktiga fiskarter

SPF anser också att det finns brister i beskrivningen av fisksamhället och hur detta kan påverkas av den planerade parken. Vi delar inte bolagets bedömning att påverkan på fisk och skaldjur blir obetydlig till liten.

Det framgår av underlaget att både vår- och höstlekande sill företar migrationer från Västra Östersjön, Kattegatt och Skagerrak ut till Nordsjön. Däremot saknas det helt en bedömning av hur migrerande sill kan påverkas av en vindkraftpark. Om migrationen mellan dessa områden och Nordsjön påverkas negativt kan detta få synnerligen allvarliga

konsekvenser för lokala och regionala sillbestånd i Skagerrak, Kattegatt och Västra Östersjön. Vuxen sill kan uppvisa ett undvikande beteende vid förhöjda sedimenthalter i vattnet. Sillen har dessutom god hörsel och kan enligt underlagen i ansökan uppvisa ett undvikandebeteende gentemot ljud både under anläggningsfas, driftsfas och avvecklingsfas. Det innebär att vindkraftparken kan påverka sill både inom och utanför parken.

Det råder stor kunskapsbrist när det gäller påverkan på såväl miljön i stort som på olika fiskarter av vindkraftparker. Våra medlemmar uttrycker en oro över hur befintliga vindkraftparker kan ha påverkat fiskens beteende och reproduktion. Ändrade strömmar och omblandning, kroniska lågfrekventa undervattensljud och vibrationer samt elektromagnetiska fält runt nedspolade kablar kan alla påverka fisken, bland annat när den vandrar. Olika fiskarter kan reagera olika och varje arts unika biologi behöver tas hänsyn till. Detta är områden där mycket kunskap ännu saknas. SPF ser därför att det är av största vikt att dessa faktorer och hur de kan påverka den marina faunan på alla nivåer såväl lokalt som mer regionalt utreds noggrant. Denna typ av kunskapsinsamling bör även vara ett villkor i ett eventuellt tillstånd.

I södra Östersjön har våra medlemmar över tid som vindkraftparkerna blivit fler i framförallt tyska och danska vatten och på vad som anses vara tidigare lekplatser för sillen, noterat att sillens vandringsmönster och beteende har förändrats och reproduktionen misslyckats. Sillen verkar nu vandra andra vägar och uppehåller sig nu på djupare vatten än tidigare. Detta skulle t.ex. kunna vara kopplat till förändrade strömmönster, vattenomblandning eller undervattensljud kopplat till vindkraftverken. Kunskap saknas fortfarande om faktiska orsakssamband.

Bolaget skriver att parken kan medföra positiva s.k. reveffekter som leder till att fisk ansamlas nära fundamenten. Dock finns det ett antal viktiga frågor att ställa sig i detta sammanhang, så som vilka arter är det som ansamlas? Vilka arter fanns i området från början? Är det samma arter som ansamlas eller sker det en förskjutning och förändring av det lokala ekosystemet? Generellt kan sägas att det huvudsakligen verkar vara bottenlevande fiskarter och de som lever på fastsittande organismer som gynnas, medan det i stor sett saknas kunskap om hur pelagiska arter påverkas av att habitatet ändras från öppen pelagial till ett habitat med fasta strukturer som bryter upp vattenmassan.

Synpunkter på villkor

Avveckling

Grundförutsättningen för avveckling bör vara en fullständig avveckling och återställande av miljön till ursprungsstadiet. Det vill säga, SPF anser inte att det bör tillåtas att bolaget lämnar erosionsskydd eller delar av betongfundament etc. kvar på botten.

Ekonomisk säkerhet

Villkor om ställande av ekonomisk säkerhet är särskilt viktigt, både att summan är skälig så att den kan täcka in en full avveckling och återställande av området till sitt ursprungsskick, samt att summan avsätts hos en oberoende part på ett sätt som försäkrar att den finns även vid exempelvis en konkurs hos bolaget. Vi anser att den föreslagna säkerheten på 6 Mkr per verk känns lågt tilltagen med tanke på de höga kostnader som arbeten till sjöss medför vid en avveckling och avinstallation av parken. Kostnaden bör uppskattas av en opartisk bedömare, och vid behov bör villkoret justeras utifrån denna bedömning.

Yrkesfisket

SPF anser att all möjlig hänsyn ska tas för att tillse att negativ påverkan på yrkesfisket blir så liten som möjligt och negativ påverkan på yrkesfisket måste kompenseras ekonomiskt.

I sin ansökan skriver bolaget många vackra ord om dialog med yrkesfiskets organisationer och ekonomisk kompensation till fiske för den skada som fisket åsamkas. SPF noterar att detta dock inte verkar återspeglas i bolagets förslag till villkor. Där ser vi istället en upprepning av de föga tillfredsställande och till intet förpliktigande villkor som verkar ha blivit regeringens praxis i tillståndsgivna vindkraftparker.

Övriga villkor

SPF anser att om parken medges tillstånd måste detta förenas med följande villkor:

- Skyddsåtgärder för att minimera påverkan på fisk och andra vattenlevande organismer under anläggning, drift och avveckling. Exempelvis måste undersökningar, bottenarbete samt nedläggningsarbete för kablar planeras in i tiden på ett sådant sätt att det minimerar påverkan på olika arters lek, födosök och vandringar i och utanför området.
- Kontrollprogram ska inrättas inriktade på att samla in kunskap om påverkan på havsmiljö och marina organismer inklusive olika kommersiellt viktiga fisk- och skaldjursarter efter uppförandet och under hela parkens livstid. Insamlad data ska delas med oberoende forskare och myndigheter.

Om ni har några frågor kopplat till vårt yttrande eller gällande det pelagiska fisket i övrigt, kontakta oss gärna!

Vänliga hälsningar,

Malin Skog

Swedish Pelagic Federation PO